

कोशेलीघर संचालन निर्देशिका, २०७७

१. प्रस्तावना -

साना साना पुँजीवाट संचालित लघु घरेलु तथा साना उद्यमी ब्यवसायीहरूको उत्थानको लागि तथा लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूको वजारीकरण सहजिकरणको लागि संस्थागतरूपमा प्रवर्धनात्मक सेवाहरू उपलब्ध गराउन बेलका नगरपालिकाले नगर भित्र रहेका उद्योगहरूबाट उत्पादित माल सामानहरूको बिक्रि वितरण वढाउने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय वजारमा समेत पहुँच वनाउन आवश्यक ब्यवस्था गर्ने उदेश्यले उपयुक्त स्थानमा सरकारी र नीजि क्षेत्रका छाता संस्थाहरू समेतको सहकार्य र सहकारीको धारणा अनुरूप कोशेली घर स्थापना र संचालन गर्ने लक्ष्य लिएको छ । त्यसै अनुरूप यस नगरमा पनि कोशेली घर (सौगात गृह) स्थापना तथा संचालन गर्ने आवश्यकता भएकोले कोशेली घर संचालन निर्देशिका, २०७७ जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद - १

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ -

- १.१ यो निर्देशिकाको नाम "कोशेली घर संचालन निर्देशिका, २०७७" रहेनेछ ।
- १.२ यो निर्देशिका बेलका नगर कार्यपालिकाले स्विकृती गरेको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा - विषय र प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा

- २.१ "कोशेली घर" भन्नाले लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूले उत्पादन गरेका वस्तुहरू र त्यस्ता उद्यमीहरूलाई आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ र मेसिन औजार सरल र सुलभ मुल्यमा उपलब्ध हुने तोकिएको स्थानलाई जनाउनेछ ।
- २.२ "कोष" भन्नाले कोशेली घर संचालन गर्न जम्मा भएको दफा ३ बमोजिमको रकमलाई जनाउनेछ ।
- २.३ "उद्यमी" भन्नाले लघु घरेलु तथा साना किसिमका उद्यमहरू संचालन गर्ने ब्यक्तिलाई जनाउनेछ ।
- २.४ "मेसिन औजार" भन्नाले लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूलाई आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरणहरूलाई जनाउनेछ ।
- २.५ "कच्चा पदार्थ" भन्नाले लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूलाई उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक सामाग्रीहरूलाई जनाउनेछ ।

२.६ "नगर उद्योग प्रवर्धन समन्वय समिति" भन्नाले घरेलु तथा साना उद्योगहरूको विकास विस्तार र प्रवर्धन गर्न गठित नगर स्तरीय समितिलाई जनाउनेछ ।

परिच्छेद - २

कोशेली घर संचालनको उद्देश्य

३. कोशेली घर संचालनको उद्देश्य -

- ३.१ नगर भित्र छरिएर रहेका सानासाना पुँजीवाट संचालन गरिएका लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूका विविध उत्पादनहरू कोशेली घरको माध्यमवाट उपभोक्ता माझ विक्री वितरण गर्ने वातावरण श्रृजना गर्ने ।
- ३.२ लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूलाई आवश्यक पर्ने कोरामाल कच्चा पदार्थहरू मेसिन उपकरणहरू सहज र सुलभ तरिकाले उपलब्ध गराउन सहजिकरणको भुमिका निर्वाह गर्ने।
- ३.३ स्थानीय सीप श्रोत र साधनहरूको आधारमा उत्पादन भएका वस्तुहरूको बिक्रिको माध्यमवाट परम्परागत उत्पादनहरूको प्रवर्धन भै थप रोजगारी र आय आर्जनमा टेवा पु-याउने ।
- ३.४ स्थानीय उत्पादनहरूको सहज खरिद बिक्रिको वातावरण बनाउने ।
- ३.५ कोशेली घर संचालनवाट बेलका नगरको औद्योगिक जागरणको वातावरण श्रृजना गर्न सहयोग पुग्ने ।

४. लक्षित तथा लाभान्वित वर्ग -

- ४.१ स-साना पुँजीवाट संचालित लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरू ।
- ४.२ लघु घरेलु तथा साना उत्पादनका उपभोक्ता ब्यापारी तथा ब्यवसायीहरू ।
- ४.३ मेसिन उपकरणका ब्यापारी तथा ब्यवसायीहरू ।
- ४.४ आय आर्जन कार्यमा सरिक सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरू ।
- ४.५ स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरू ।

परिच्छेद - ३

कोशेलीघर कोष स्थापना र संचालन

५. कोषको स्थापना तथा संचालन -

- ५.१ कोशेली घर संचालन गर्न एक कोशेली घर कोष स्थापना हुनेछ । उक्त कोषको संचालन नगरपालिकाले गर्नेछ । कोशेलीघर सहकारीमा हस्तान्तरण भएपछि कोषको संचालन पनि

सहकारीवाटै हुनेछ ।

५.२ उक्त कोषमा तपसिल बमोजिमको रकम तथा वस्तुगत सहयोग रहनेछ ।

क. बेलका नगरपालिकाले कोशेलीघर संचालनका लागि वार्षिक कार्यक्रममा तोकिएको रकम ।

ख. नगरपालिकाले कोशेलीघर संचालनको लागि रिभलिभिड फण्डको रुपमा प्रदान गरेको रकम ।

ग. नगर उद्योग वाणिज्य संघ नगर घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ लघु उद्यमी समुह संघ र अन्य विभिन्न गैर-सरकारी संस्थाहरुवाट प्राप्त रकम तथा वस्तुगत सामानहरु ।

घ. लघु उद्यम विकास कार्यक्रमवाट प्राप्त रकम ।

ङ. उद्यमी तथा ब्यवसायीहरुले शेयरको रुपमा लगानी गरेको रकम र सहयोग सामाग्री ।

च. अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरुवाट प्राप्त सहयोगहरु ।

६. कोषको प्रयोग - कोषको प्रयोग देहाय बमोजिमको कार्यमा गरिनेछ ।

६.१ उद्यमीहरुले उत्पादन गरेका ढाका कपडाहरु तथा हस्तकलाका सामाग्रीहरु खरिद गर्न ।

६.२ कृषकहरुले उत्पादन गरेका प्रसोधित कृषि उपजहरु खरिद गर्न ।

६.३ लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरुले उत्पादन गरेका वस्तुहरुको ब्यवस्थापन गर्न ।

६.४ उद्यमीहरुलाई आवश्यक पर्ने मेसिन उपकरण कच्चा पदार्थहरु खरिद गर्न ।

६.५ कोशेलीघर संचालन गर्ने ब्यक्तिको पारिश्रमिक, घरभाडा, विजुली, पानी महशुल, आयकर आदी भुक्तानी गर्न ।

६.६ कोशेलीघर संचालनको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचर आदी सामाग्री ब्यवस्थापन गर्न ।

६.७ समितिले निर्णय गरेका अन्य कार्यक्रममा खर्च गर्न ।

७. कोषको सचिवालय -

यस कोषको सचिवालय बेलका नगरपालिकाको उद्योग विकास शाखामा रहने छ ।

कोशेलीघरको सम्पूर्ण हिसाव किताव उद्योग विकास शाखाले राख्नेछ । कोशेलीघर

सहकारीमा हस्तान्तरण भएपछि कोषको सम्पर्क कार्यालय पनि सहकारी संस्थामानै रहनेछ।

८. लेखापरिक्षण -

आर्थिक वर्ष समाप्त भएको २ महिना भित्र नगरपालिकाले तोकेको लेखा परिक्षकवाट लेखा

परिक्षण गराई नगरपालिकामा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४
कोशेलीघर संचालक समिति गठन

९. नगरस्तरीय कोशेलीघर संचालक समितिको गठन -

९.१ कोशेलीघर संचालन तथा ब्यवस्थापन गर्न तपसिल बमोजिमको कोशेलीघर संचालक समितिको गठन हुनेछ ।

तपसिल

- अध्यक्ष - नगर प्रमुख
- सदस्य - उप - प्रमुख
- सदस्य - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
- सदस्य - अध्यक्षले तोकेको वडाध्यक्ष
- सदस्य - अध्यक्षले तोकेको १ जना कार्यपालिका सदस्य
महिला दलित जनजातीवाट
- सदस्य - स्थानीय बैंकका प्रमुख
- सदस्य - कृषी तथा पशुपंक्षी शाखावाट
- सदस्य - नगर स्तरीय लघु उद्यमी समुह संघको प्रतिनिधि
- सदस्य - नगर स्तरीय घरेलु तथा साना उद्योग महासंघका प्रतिनिधि
- सदस्य - नगर स्तरीय उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिनिधि
- सदस्य - उद्यमी मध्येवाट अध्यक्षले तोकेको १ जना
- सदस्य - सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ १ जना
- सदस्य सचिव - उद्योग विकास शाखा प्रमुख

वजेटको परिधि भित्र रहि आवश्यकता अनुसार विज्ञ पदाधिकारी र अन्य कर्मचारीहरुलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

१०. नगरस्तरीय कोशेलीघर संचालक समितिको बैठक प्रकृया -

१०.१ समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ।

१०.२ समितिको बैठकमा छलफल हुने विषय तथा कार्यक्रम सहितको सुचना सदस्य

सचिवले लिखित वा मौखिकरूपमा सवै सदस्यलाई दिनु पर्नेछ ।

१०.३ समितिको बैठकमा बैठकमा समितिमा बहुमत सदस्य उपस्थित भएमा गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

१०.४ समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले र निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले गर्नेछ ।

१०.५ समितिको बैठकको निर्णय बैठकमा उपस्थित सदस्यको बहुमतद्वारा गरिनेछ ।

१०.६ समितिको बैठकको निर्णय पुस्तिकामा लेखि सदस्य सचिवले प्रमाणित गर्नु पर्नेछ ।

१०.७ समितिको बैठक सम्बन्धि अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारणगरे बमोजिम हुनेछ।

११. कोशेलीघर संचालक समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार

११.१ कोशेलीघर संचालक समितिको काम कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क. कोशेलीघरको वार्षिक कार्ययोजना बनाई नगरकार्यपालिका मार्फत स्विकृत गराउने ।

ख. विभिन्न कार्यालय तथा संघ संस्थावाट प्राप्त नगद तथा वस्तुगत सहयोग स्विकार गर्ने ।

ग. समितिमा प्राप्त रकमको आधारमा उद्यमीहरुको उत्पादित सामानहरु खरिद गर्न ब्यवस्था मिलाउने ।

घ. उद्यमीहरुलाई कोशेलीघरमा सामान खरिद बिक्री गर्न उत्प्रेरीत गर्ने ।

११. उद्योग प्रवर्द्धन समन्वय समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार :समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

देहायबमोजिम हुनेछ ।

क) कोशेली घरको वार्षिक कार्य योजना बनाई नगरकार्यपालिका मार्फत स्विकृत गराउने ।

ख)विभिन्न कार्यालय तथा संघ संस्थावाट प्राप्त नगद तथा वस्तुगत सहयोग स्विकार गर्ने ।

ग)समितिमा प्राप्त रकमको आधारमा उद्यमीहरुको उत्पादीत सामानहरु खरिदगर्ने व्यवस्था मिलाउने

घ)उद्यमीहरुलाई कोसेली घरमा सामान खरिद विक्री गर्न उत्प्रेरीत गर्ने ।

ङ)उद्यमीहरुलाई आवश्यक पर्ने मेसिन औजार र कच्चा पदार्थहरु खरिद विक्रीको योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।

च)कोसेली घर संचालन गर्ने स्थानको उचित प्रवर्द्धन , रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने ।

छ) समय समयमा कोषको खातापाता,व्यवस्थापन वारे अवलोकन गरी राय सल्लाहा र सूफाव प्रदान गर्ने ।

ज) कोसेली घरको कोषमा रकमको व्यवस्थापन गर्न सम्बन्धीत निकायहरूसंग समन्वय गरी कोष वढाउने कार्यमा क्रियासिल रहने ।

क्र.)कोसेली घरवाट सामान विक्री वितवरण गर्दा पान विलको आवश्यक हुने हुदा आन्तरिक राजस्व कार्यालयवाट पान नं लिने कार्यको लागी पहल गर्ने ।

ब.)कोसेली घर संचालनको उद्देश्य प्राप्तीको लागी अन्य आवश्यक कार्य गर्ने गराउने ।

परिच्छेद ५

विविध

१२.कोशेली घर संचालन गर्ने कर्मचारी व्यवस्था : उक्त कार्यक्रमको लागि सकेसम्म नगरपालिकावाट कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ । नगरपालिकावाट तुरन्त कर्मचारी व्यवस्था हुन नसक्ने अवस्थामा कोशेली घरमा सामान खरिद विक्री गर्न र त्यसको हिसाव किताव राख्न बढीमा २ वर्षको लागी १ जना S.I.C पास गरेको व्यक्ति नियुक्त गरी काममा लगाउन सकिने छ । उक्त कर्मचारीको पारिश्रमिकको व्यवस्था नगर उद्योग प्रवर्द्धन समितिले निर्णय गरेवमोजिम हुनेछ । कर्मचारी व्यवस्थापन पनि सोही समितिले गर्नेछ ।

१३.कोठा र समानको व्यवस्था : कोशेलीघर संचालनको लागि नगरपालिकाले भाडामा लगाउने एउटा कोठा(सटर) भाडामा व्यवस्थापन गरी दिनु पर्ने छ । उक्त कोठामा शो केश र रयाकहरूको खरिद गरी उद्यमीद्वारा उत्पादित सामानहरू ,उद्यमीलाई आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ र मेसिन औजारहरू राख्ने प्रवन्ध मिलाउने । उत्पादित सामानहरू, कच्चा पदार्थ र मेसिन औजारहरू आवश्यकता अनुसार नगर उद्योग प्रवर्द्धन समितिले निर्णयानसार थप गर्नु पर्नेछ ।

१.विक्री मुल्य निर्धारण :उद्यमीहरूले उत्पादन गरेको सामान ,कच्चा पदार्थ र मेसिन औजारहरू खरिद गरी व्यवस्थापन भईसकेपछि समय परिस्थिति र अवसरको खोजी गरी नगर उद्योग प्रवर्द्धन समितिलेनिर्णय गरेअनुसार लागत मुल्यमावढीमा १० प्रतिशत सम्म नाफा जोडी विक्री वितवरण गर्न सक्नेछ । उक्त नाफावाट कर्मचारीको पारिश्रमिक, कोठा भाडा, विजुली वक्तिको खर्च व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

१५.कोशेली घरलाई सहकारीको अवधारणमा लैजाने : कोशेली घर दिगो रूपमा संचालन गर्नको लागि सहकारीको अवधारणा अनुसार उद्यमीहरूको सहकारी संस्था स्थापना भएपछि कोसेली घर संचालनको लागि हस्तान्तरण व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ । हस्तान्तरण पश्चात कोशेली घरको सम्पूर्ण कारोवार उद्यमीहरू कै सहकारी संस्थाले गर्ने छ । सम्पूर्ण सम्पती र दायित्व सोहि सहकारी संस्थाको हुनेछ । नगरपालिका र अन्य साम्फेदार संस्थाहरूले रिभल्भिड फण्डको रूपमा लगानी गरेको रकम उक्त सहकारीले शेयरको रूपमा ग्रहण गरी शेयर वितवरण गर्नु पर्नेछ ।

१६)कार्य संचालन निर्देशिका संशोधन : समितिको सञ्चालन निर्देशिका संशोधन गर्न आवश्यक भएमा कार्य समितिले तयार गरि प्रमुख समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ . ।

१७. कार्य संचालन निर्देशिका स्विकृति : प्रस्तावित संशोधन प्रस्ताव उपयुक्त लागेमा प्रमुखले कार्यपालिकामा पेशगरी कार्यपालिकाले स्वीकृत दिएपछि मात्र सञ्चालन निर्देशिका संशोधन भई कार्यान्वयन हुनेछ ।

१८ अस्पष्टता वारे निर्णय : कुनै विषयमा अस्पष्टता भए, विवाद भई निरुपण हुन नसके सो विषयमा नगर कार्यपालिकाले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ .

१९.वाधा अडकाउ फुकाउन सक्ने : यस कार्यविधिमा लेखिएको कुनै व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा कुनै द्विविधा वा वाधा अड्चन परेमा नगरकार्यपालिकाले आवश्यक निर्णय गरी त्यस्तो वाधा फुकाउन सक्नेछ .

२०कार्यविधिमा नलेखिएका कुराहरु कार्यपालिकाले गर्ने : यस कार्यविधिमामा लेखिएका कुराहरु यसै वमोजिम र नलेखिएका कुराहरु नगर कार्यपालिकाको निर्णयअनुसार हुनेछ .